

## *Образложење*

### *Правни основ*

Правни основ за доношење ове уредбе садржан је у одредби члана 41а став 2. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16 и 95/18-др. закон) којом је прописано да заштићено подручје I категорије проглашава Влада на предлог министарства надлежног за послове заштите животне средине.

Према члану 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – одлука УС, 72/12, 7/14 – одлука УС и 44/14) Влада уредбом подробије разрађује однос уређен законом, у складу са сврхом и циљем закона.

Одредбом члана 5а став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/14, 14/15, 54/15, 96/15 – др. закон и 62/17), а у вези са чланом 13. став 6. Закона о изменама и допунама Закона о министарствима („Службени гласник РС”, број 62/17), прописано је да Министарство заштите животне средине, између осталог, обавља послове државне управе који се односе на заштиту природе.

### *Разлози за доношење уредбе*

Проглашењем заштите Споменика природе „Прераст Шупља стена” обезбеђује се очување најреперезантативнијег геоморфолошког природног феномена флувиокраса Источне Србије. Витки камени лук Шупља стена је један од најлепших прераста код нас и најтипичнији пример контактних прераста. Најмања висина отвора „Прераст Шупља стена” испод свода је 29,5 m, а максимална 34 m. Дебљина кречњачког свода је око 8 m. Свод прераста је у правцу отицања реке дугачак 22,5 m, а отвор при дну, у висини речног корита износи 9,5 m.

На подручју краса источне Србије постоји више хиљада спелеолошких објеката али само њих шест имају одлике прераста а „Прераст Шупља стена” је због својих карактеристика, које су у поређењу са осталим истим облицима, сврстана у сам врх геоморфолошких објеката Србије.

Репрезентативност Шупље стене огледа се у морфолошким, односно морфометријским одликама (однос дужине и висине, висина свода прераста, дебљина свода прераста и друго), генетским одликама, реткости и изузетности настанка у рељефу и на тим основама изузетне вредности као ванредне и изузетне природне појаве, односно облика. Изворност „Прераст Шупља стена” огледа се у степену очуваности или природне неизмењености која је висока обзиром да и после извесних антропогених активности трагови тих активност се не примећују у савременом рељефу. „Прераст Шупља стена”, као геоморфолошки објекат и после изградње пута за превоз дрвета (данас пута нема) у кориту речице Прераст, очувала је своју изворност.

Сагласно Закону о заштити природе на основу изнетих природних и створених културних вредности (народна митологија везана за прераст) и значаја са аспекта очувања геоморфолошке и хидролошке разноврсности сконцентрисане на малом простору, као и на научној и стручној основи изнетој у Студији, стекли су се услови за заштиту овог природног добра.

Завод за заштиту природе Србије, Београд, сходно одредбама члана 42. Закона о заштити природе, припремио је и доставио Министарству заштите животне средине Студију заштите Споменика природе „Прераст Шупља стена”, као стручно-документациону основу за израду акта о проглашењу заштићеног подручја. Оценивши да су налази Завода стручно оправдани и целисходни, а предлози правно основани, Министарство је у складу са одредбама члана 43. Закона о заштити природе обавестило јавност о Предлогу уредбе о проглашењу Споменика природе „Прераст Шупља стена”, односно обезбедило јавни увид и организовало јавну расправу за наведену документацију. У току јавног увида и јавне расправе није било примедби.

С обзиром на то да је спроведен поступак јавног увида и јавне расправе, као и да су заштићена подручја добра од општег интереса, сматрамо целисходним да се покрене процедура доношења ове уредбе, која у складу са Пословником Владе, започиње достављањем текста Предлога уредбе на мишљење надлежним министарствима.

#### *Објашњење решења предложених уредбом*

У члану 1. утврђују се генерални положај и одлике, категорија, врста и назив заштићеног подручја.

У члану 2. утврђују се основне вредности подручја и циљеви заштите.

У члану 3. утврђују се положај и површина подручја у односу на територијално-административну поделу.

У члану 4. утврђује се концепт заштитне режима заштите II степена и начин њихове примене, у складу са чл. 18, 35, 71-82 и 97-100. Закона о заштити природе.

У члану 5. за управљача се предлаже Туристичка организација Мајданпек из Мајданпек. Министарство је утврдило да предложени управљач у потпуности испуњава прописане услове за управљача заштићеног подручја, располаже респективним искуствима на пословима очувања и презентације природних вредности и стално је присутно на заштићеном подручју и његовој околини.

У члану 6. утврђена је обавеза управљача да у року од 60 дана изврши упис делатности управљања заштићеним подручјем.

У члану 7. утврђена је обавеза управљача да у року од 10 месеци донесе план управљања за период од 10 година, наведена су министарства од којих се прибавља мишљење у поступку давања сагласности и одређен је оквирни садржај годишњег програма на основу кога управљач обавља послове у времену до доношења плана управљања.

У члану 8. утврђен је рок од 6 месеци за доношење правилника о унутрашњем реду и чуварској служби.

У члану 9. утврђен је рок од годину дана за обележавање заштићеног подручја.

У члану 10. утврђује се обавеза управљача да у року од две године заснује дигиталну базу података, односно географски информациони систем о природним и створеним вредностима, активностим и непокретностима као кључном алату за планирање и праћење послова управљања и промена на заштићеном подручју.

У члану 11. наводе се основни извори средстава за финансирање заштићеног подручја односно плана управљања, сходно члану 69. Закона о заштити природе.

У члану 12. утврђује се обавеза усаглашавања планова, програма и основа са уредбом и планом управљања.

У члану 13. прописано је да ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

#### *Анализа ефеката уредбе*

Доношењем уредбе остварује се низ позитивних ефеката у домену циљева утврђених Просторним планом Републике Србије, стратешким документима у области заштите природе, животне средине и одрживог развоја и међународним уговорима и програмима, а пре свега повећање површине заштићених подручја и заштита биодиверзитета и геодиверзитета, посебно еколошки значајних подручја.

Концепт заштите исказан је кроз режим заштите II степена, на коме се спроводи активна заштита ради очувања и унапређења природних вредности, посебно кроз мере управљања популацијама дивљих биљака и животиња, одржање и побољшање услова у природним стаништима и традиционално коришћење природних ресурса.

#### *Финансијска средства потребна за спровођење уредбе*

Средства потребна за спровођење ове уредбе у 2019. години обезбеђена су Законом о буџету Републике Србије за 2019. годину („Службени гласник РС”, број 95/18) у износу од 1.000.000 динара на Разделу 25 – Министарство заштите животне средине (у даљем тексту: Министарство), Глава 25.0 – Министарство заштите животне средине, Програм 0405 – Заштита природе и климатске промене, Функција 560 – Заштита животне средине неklasификована на другом месту, Програмска активност 0002 – Подстицаји за програме управљања заштићеним природним добрима од националног интереса, Економска класификација 451 – Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама обезбеђена су средства са спровођење овог акта.

У 2020. и 2021. години финансијска средства биће планирана у оквиру лимита на разделу министарства надлежног за послове заштите животне средине који ће бити опредељени од стране Министарства финансија у складу са билансним могућностима.